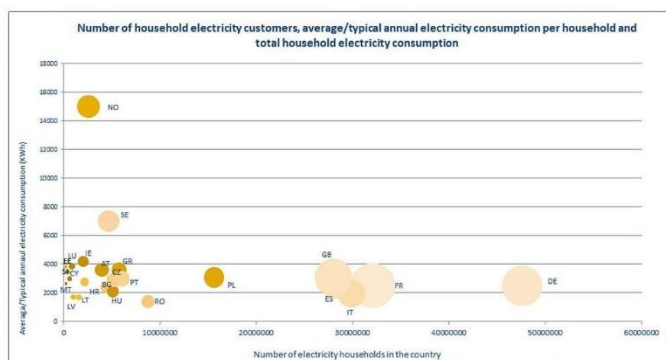

1. Hvordan påvirkes Norge av energimarkeder i rask endring?

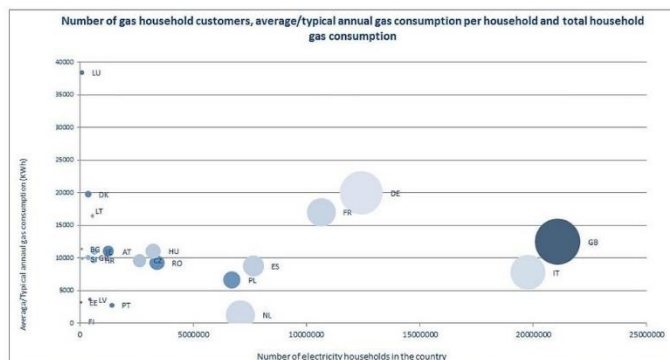
Det er viktig å ta i betraktning at Norge er et annerledesland når det gjelder forbruk av energi, spesielt når det gjelder husstander. De fleste europeiske husstander får dekket mesteparten av sine energibehov med gass. Norske husstander bruker i praksis ikke gass. Dermed er norske husstander ekstra utsatt for svingninger i strømprisene og forsyningsikkerhet av elektrisk kraft.

I tillegg bruker en typisk norsk husstand om lag fire ganger mer elektrisk kraft enn en typisk husstand i EU. Dette er hovedsakelig en konsekvens av at husstander i Norge bruker ikke gass, og lener seg kun på strøm.

Note: The bubble size represents the total household electricity consumption per country. The colours are chosen randomly.

Figure 12: Number of household customers, typical annual consumption per household customer and the total household volume in electricity in 2016 for selected countries

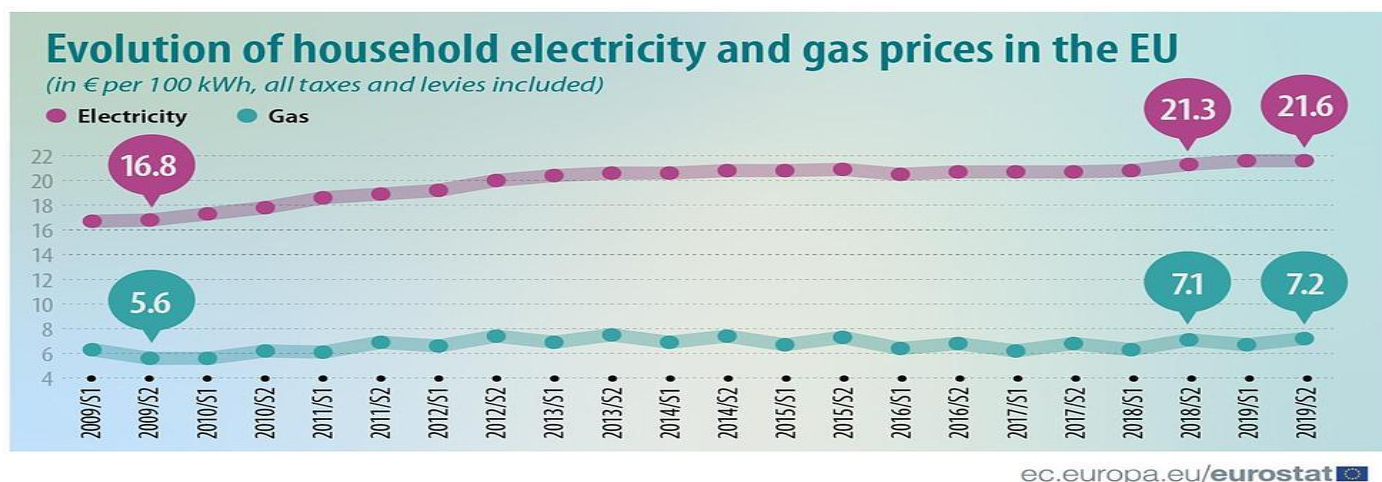

Note: The bubble size represents the total household gas consumption per country. The colours are chosen randomly.

Figure 13: Number of household customers, typical annual consumption per household customer and the total household volume in gas in 2016 for selected countries

Illustrasjon: Council of European Energy Regulators

Sårbarheten gjør seg enda mer gjeldende når man tar i betraktning at per energienhet er historiske gasspriser langt lavere enn elektrisk kraft. Derfor vil en økning i europeiske priser på elektrisk kraft ramme norske forbrukere mye hardere enn i forbrukere i EU, tatt i betraktning det høye behovet for elektrisk kraft i Norge.

Denne sårbarheten har blitt ytterligere forsterket gjennom utenlandskablene. I 2021 eksporterte Norge 17,3 TWh ut av en produksjon på 157,1 TWh, altså 11 prosent. Aksjoner rettet mot norske forbrukere om å «spare på strømmen» når prisene er høye, både gjennom kampanjer, avgiftssystemer (f.eks. effektbaserte

tariffer) og dyre offentlige krav (varmepumpe), er derfor betenkelige, hvis kraften ikke blir «spart» – og dermed bidrar til å senke prisene og belastning på naturen – men heller sendt til kontinentet for forbruk der. Dette vil jo selvfølgelig samfunnsøkonomisk sett skaffe Norge høyere inntekter ved at kraften selges til utlandet, heller enn konsumeres her. I tillegg må alle land i Europa gå sammen om tiltak for energieffektivisering. Men hovedformålet med den norske energipolitikken må så klart være å skaffe nok kraft til norske innbyggere – og norsk industri – først og fremst. I motsatt fall vil det føre til stor oppbremsing i norsk økonomi de neste årene, grunnet økte priser, høyere renter og dermed mindre aktivitet i økonomien.

EUs vedtatte elektrifiserings- og dekarboniseringsstrategi vil antakelig føre til enda sterkere behov for elektrisk kraft på kontinentet, og presset på Norge til å eksportere mer, og bygge flere utenlandskabler, vil øke. EU må løse problemet om å forene ønsket om dekarbonisering og samtidig elektrifisering av for eksempel bilparken. Andelen nyregistrerte elektriske biler i EU går opp raskt, men er fortsatt på 9 prosent. Det er uklart om det i det hele tatt er mulig å elektrifisere om lag 240 millioner biler, dersom kjernekraft ikke får en mye større rolle i fremtiden.

Energikommisjonen skriver at «det er fortsatt et stort teknisk potensial for fornybar kraftproduksjon i Norge, forutsatt at kraftprisene gir grunnlag for lønnsom utbygging og at virkningene for miljø, landskap og allmenne interesser er akseptable.»

Dersom svingninger i kraftpriser blir svært store fra årstid til årstid de neste årene, i stor grad drevet av usikkerheten i energiforsyningen i Europa, så spørres det om det i det hele tatt blir mulig å basere kraftutbygging på hvorvidt den er «lønnsom» både på kort og mellomlangt sikt. Den norske energipolitikken bør gå bredt ut og utforske flere energikilder samtidig. Det offentlige bør gå tungt inn og gi oppstartshjelp til flere typer prosjekter, og la såkalt «kreativ destruksjon» vise hvilke teknologier som er best på lang sikt.

Med vennlig hilsen

Martin Jacob Kristoffersen